

Lieta C-568/21**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas Reglamenta 98. panta 1. punktu****Iesniegšanas datums:**

2021. gada 16. septembris

Iesniedzējtiesa:

Raad van State (Nīderlande)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2021. gada 25. augusts

Apelācijas sūdzības iesniedzējs:

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

Atbildētāji apelācijas instances tiesvedībā:

E. un S., arī kā viņu nepilngadīgo bērnu pārstāvji

Pamatlietas priekšmets

Pamatlieta ir par *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (valsts sekretārs tieslietu un drošības jautājumos, turpmāk tekstā – “valsts sekretārs”) *Raad van State* (Valsts padome) iesniegto apelācijas sūdzību par *Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Amsterdam* (Hāgas tiesa, tiesas sēžu vieta Amsterdamā, Nīderlande) 2020. gada 20. marta spriedumu. Ar šo spriedumu *Rechtbank* atcēla valsts sekretāra 2020. gada 29. janvāra lēmumus, ar kuriem viņš atteicās izskatīt attiecīgo ārvalstnieku (turpmāk tekstā – “atbildētāji apelācijas instances tiesvedībā”) starptautiskās aizsardzības pieteikumus.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Iesniedzējtiesa atbilstoši LESD 267. pantam jautā Tiesai, vai diplomātiskā pase, ko dalībvalsts ir izsniegusi, pamatojoties uz Vīnes konvenciju par diplomātiskajiem sakariem, ir uzturēšanās atļauja Dublinas regulas 2. panta l) punkta izpratnē.

Prejudiciālais jautājums

Vai Dublīnas regulas 2. panta 1) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka diplomātiskā pase, ko dalībvalsts ir izsniegusi, pamatojoties uz Vīnes konvenciju par diplomātiskajiem sakariem, ir uzturēšanās atļauja šīs tiesību normas izpratnē?

Atbilstošās starptautisko un Savienības tiesību normas

1961. gada 18. aprīļa Vīnes Konvencija par diplomātiskajiem sakariem, 2., 4., 7., 9., 10. un 39. pants.

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 604/2013 (2013. gada 26. jūnijs), ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm, 4. un 5. apsvēruma, kā arī 2., 12. un 14. pants.

Īss pamatlīstas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 Atbildētāji apelācijas instances tiesvedībā ir trešās valsts valstspiederīgie, kuri veido ģimeni. Tēvs strādāja savas valsts vēstniecībā dalībvalstī X un tur dzīvoja kopā ar savu ģimeni. Dalībvalsts X Ārlietu ministrija viņiem izsniedza diplomātiskās pasas. Pēc vairākiem gadiem ģimene atstāja šo dalībvalsti un lūdza starptautisko aizsardzību Nīderlandē.

Uzņemšanas procedūras norise

- 2 2019. gada 31. jūlijā valsts sekretārs konstatēja, ka dalībvalsts X ir atbildīga par pieteikumu izskatīšanu atbilstoši Dublīnas regulas 12. panta 1. vai 3. punktam.
- 3 Dalībvalsts X 2019. gada 30. augustā noraidīja pieteikumus par uzņemšanu. Tās ieskatā atbildētājiem apelācijas instances tiesvedībā nav tikusi izsniegta nedz vīza, nedz uzturēšanās atļauja un viņi ir uzturējušies dalībvalstī X tikai viņu diplomātiskā statusa dēļ. Atbildētāji apelācijas instances tiesvedībā esot ieceļojuši dalībvalstī X un Nīderlandē ar viņu diplomātiskajām pasēm un tāpēc viņiem neesot bijusi nepieciešama vīza. Saskaņā ar Dublīnas regulas 14. panta 2. punktu atbildīga esot Nīderlande.
- 4 2019. gada 11. septembrī valsts sekretārs lūdza dalībvalsti X izskatīt pieteikumus par uzņemšanu. Valsts sekretārs – atsaucoties uz dalībvalsts X Ārlietu ministrijas rokasgrāmatu – uzskata, ka šīs dalībvalsts izsniegtās diplomātiskās pasas ir uzturēšanās atļauja. Valsts sekretāra ieskatā atbilstoši Dublīnas regulas 12. panta 1. punktam atbildība ir jāuzņemas dalībvalstij X.
- 5 2019. gada 25. septembrī dalībvalsts X galu galā apmierināja pieteikumus par uzņemšanu atbilstoši Dublīnas regulas 12. panta 1. punktam.

Rechtbank lēmumi un spriedumi

- 6 Ar 2020. gada 29. janvāra lēmumiem valsts sekretārs atteicās izskatīt atbildētāju apelācijas instances tiesvedībā starptautiskās aizsardzības pieteikumus, jo tas ietilpst dalībvalsts X kompetencē.
- 7 Atbildētāji apelācijas instances tiesvedībā cēla prasību par šiem lēmumiem un *Rechtbank* norādīja, ka dalībvalsts X kompetencē neietilpst viņu pieteikumu izskatīšana. Dalībvalsts X iestādes viņiem nekad neesot izsniegušas uzturēšanās atļauju. Proti, viņu uzturēšanās tiesības izrietot tieši no Vīnes konvencijas vai viņu diplomātiskā statusa. Viņu diplomātiskās pases tikai apstiprinot šīs uzturēšanās tiesības.
- 8 *Rechtbank* apmierināja prasību un atcēla lēmumus. Tā it īpaši konstatēja, ka dalībvalsts X izdotās diplomātiskās pases nevar tikt uzskatītas par uzturēšanās atļauju, jo saskaņā ar Vīnes konvenciju atbildētājiem apelācijas instances tiesvedībā jau ir uzturēšanās tiesības dalībvalstī X. Tāpēc diplomātiskajām pasēm saistībā ar šīm uzturēšanās tiesībām esot tikai deklaratīva (un nevis konstitutīva) nozīme. *Rechtbank* ieskatā valsts sekretāram, kurš kļūdaini uzskatīja dalībvalsti X par atbildīgu par starptautiskās aizsardzības pieteikumu izskatīšanu, pieteikumi ir jāizskata pēc būtības.
- 9 Valsts sekretārs šo spriedumu pārsūdzēja iesniedzējtiesā.

Pamatlietas pušu galvenie argumenti

- 10 Valsts sekretārs galvenokārt norāda, ka diplomātiskās pases, kuras atbildētājiem apelācijas instances tiesvedībā ir izsniegusi dalībvalsts X, ietilpst jēdziena “uzturēšanās atļauja” definīcijā Dublinas regulas 2. panta 1) punkta izpratnē. Faktiski izsniedzot pases, dalībvalsts X esot apstiprinājusi, ka atbildētājiem apelācijas instances tiesvedībā ir uzturēšanās tiesības saskaņā ar Vīnes konvenciju. Tas, ka uzturēšanās tiesības izriet tieši no šīs konvencijas, nemainot šo secinājumu. Proti, atbilstoši Dublinas regulai, kurā nav reglamentēta uzturēšanās atļauja saskaņā ar ārvalstnieku tiesībām, neesot izslēgts, ka diplomātiskā pase var būt uzturēšanās atļauja minēto tiesību normu izpratnē.
- 11 Pakārtoti, valsts sekretārs apgalvo, ka, ņemot vērā Dublinas regulas vispārējo sistēmu un mērķus, diplomātiskās pases ir jāuzskata par uzturēšanās atļaujām. Dalībvalstij X esot bijusi vislielākā loma saistībā ar atbildētāju apelācijas instances tiesvedībā iecelšanu un uzturēšanos dalībvalstu teritorijās. ES Tiesas 2017. gada 26. jūlija spriedums *Jafari*, C-646/16, ECLI:EU:C:2017:586, esot jāpiemēro pēc analogijas.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 12 Dažās dalībvalstīs diplomātiskās pases tiek uzskatītas par uzturēšanās atļaujām, dažās dalībvalstīs tas tā nav.

Dublinas regulas 2. panta 1) punkta interpretācija

- 13 Lai atbildētu uz prejudiciālo jautājumu, Dublinas regulas 2. panta 1) punkts ir jāinterpretē, ņemot vērā šīs tiesību normas formulējumu, šīs regulas vispārējo sistēmu, kontekstu un mērķus, kā arī Vīnes konvenciju:

- jēdziena “uzturēšanās atļauja” definīcija nesniedz viennozīmīgu atbildi uz šo jautājumu.

Atbilstoši Dublinas regulai kā priekšnoteikums ir izvirzīta tikai uzturēšanās atļauja vispārīgā nozīmē, tieši nenorādot, ka tā ir jāizsniedz saskaņā ar valsts tiesībām. Turklāt runai ir jābūt par dalībvalsts iestāžu atļauju uzturēties tās teritorijā, bet nav precizēts, kas ir jāietver šajā atļaujā.

- Dublinas regulas vispārējā sistēma, konteksts, mērķi un pieņemšanas vēsture arī nesniedz atbildi.

Dublinas regulas mērķis ir noteikt skaidru un praktiski realizējamu metodi, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu (4. un 5. apsvērumi). No Tiesas judikatūras arī izriet, ka Dublinas regulas mērķis ir izvairīties no *forum shopping* un ka atbildība izskatīt šādu pieteikumu ir dalībvalstij, kura ir šī valstspiederīgā sākotnējās ieceļošanas vai uzturēšanās dalībvalstu teritorijā pamatā. Šajā pašā ziņā Tiesa ir nospriedusi, ka brīvas pārvietošanās telpā ikviena dalībvalsts attiecībā pret visām pārējām dalībvalstīm ir atbildīga par savu rīcību saistībā ar trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanu un uzturēšanos. Tāpēc katrai dalībvalstij saskaņā ar solidaritātes un lojālas sadarbības principiem ir jāuzņemas atbildība arī par savas rīcības sekām (skat. arī spriedumus, 2017. gada 26. jūlijs, *Jafari*, C-646/16, EU:C:2017:586, 87.–88. punkts, 2016. gada 7. jūnijs, *Ghezelbash*, C-63/15, EU:C:2016:409, 54. punkts, 2011. gada 21. decembris, *N.S. u.c.*, EU:C:2011:865, 79. punkts).

- Vīnes konvencija nosaka diplomātiskajiem sakariem piemērojamus noteikumus.

Pretēji pārstāvniecības vadītājam pārējiem diplomātiskā personāla locekļiem un viņu ģimenes locekļiem ir tikai jāpaziņo Ārlietu ministrijai par viņu ieceļšanu amatā, ierašanos un galīgo izceļošanu vai darba tiesisko attiecību izbeigšanu. Nav iepriekš jāpaziņo par ieceļošanu un izceļošanu. Nosūtītājvalsts ieceļ diplomātiskā personāla locekļus (4., 7. un 10. pants). Šīs ieceļšanas, kas vienlaikus nozīmē diplomātiskā statusa piešķiršanu, sekas ir tādas, ka diplomāts un viņa ģimenes locekļi iegūst konvencijā paredzētās privilēģijas un imunitāti, tostarp tiesības uzturēties uzņēmējvalstī (39. pants).

Konvencija noteic līgumslēdzējām valstīm pienākumu atļaut diplomātiskā personāla un tā ģimenes locekļu uzturēšanos. Viņu uzturēšanās tiesību rašanās nav atkarīga no tā, vai uzņēmējvalsts piešķir vai atsaka uzturēšanās atļauju.

- 14 No minētā iesniedzējtiesas ieskatā izriet divas iespējamās interpretācijas:
- diplomātiskā pase ir uzturēšanās atļauja, kas nozīmē, ka dalībvalsts X ir atbildīga par starptautiskās aizsardzības pieteikumu izskatīšanu;
 - diplomātiskā pase nav uzturēšanās atļauja, kas nozīmē, ka Nīderlande ir atbildīga par pieteikumu izskatīšanu.

Pirmā iespēja: diplomātiskā pase ir uzturēšanās atļauja

- 15 Šī interpretācija atbilst principam, saskaņā ar kuru par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu ir atbildīga dalībvalsts, kura ir šī valstspiederīgā sākotnējās ieceļošanas vai uzturēšanās dalībvalstu teritorijā pamatā (spriedums, 2017. gada 26. jūlijs, *Jafari*, C-646/16, EU:C:2017:586, 87. punkts, un Priekšlikuma Dublinas III regulai pamatojums, COM(2008) 820, galīgā redakcija, 3. punkts).
- 16 Šajā lietā atbildētājiem apelācijas instances tiesvedībā visciešākā saikne ir ar dalībvalsti X. Viņi ir ieceļojuši dalībvalstu teritorijā, lai piedalītos diplomātisko attiecību starp nosūtītājvalsti un dalībvalsti X veidošanā. Viņi vairākus gadus ir strādājuši un dzīvojuši dalībvalstī X. Atšķirīgas interpretācijas sekas būtu tādas, ka ārvalstniekiem, kas dalībvalstī ir nodarbināti kā diplomātiskie darbinieki un kuri pēc tam vēlas iesniegt starptautiskās aizsardzības pieteikumu, būtu iespēja pašiem izvēlēties dalībvalsti, kurā viņi to dara. Vienotu mehānismu un kritēriju ieviešana atbildīgās dalībvalsts noteikšanai tieši ir vērsta uz to, lai novērstu šādu situāciju (spriedums, 2019. gada 2. aprīlis, H. un R., EU:C:2019:280, 77. punkts).

Otrā iespēja: diplomātiskā pase nav uzturēšanās atļauja

- 17 Šķiet, ka no Vīnes konvencijas izriet, ka saistībā ar diplomātu starptautisko pārvietošanos diplomātu uzņēmējvalsts kompetencē neietilpst piešķirt vai nepiešķirt atļauju uzturēties tās teritorijā.
- 18 Šajā lietā uzņēmējvalsts nodarbināja tēvu dalībvalstī X kā diplomātiskās pārstāvniecības personāla locekli, un tāpēc viņš un viņa ģimene ieguva diplomātisko statusu. Viņu tiesības uzturēties dalībvalstī X bija privilēģija, kas izrietēja no šī diplomātiskā statusa. Šī privilēģija izrietēja tieši no Vīnes konvencijas, dalībvalsts X iestādēm neveicot nekādas darbības. Diplomātiskā pase tikai apstiprināja atbildētāju apelācijas instances tiesvedībā jau pastāvošo likumīgo uzturēšanos dalībvalstī X. Iesniedzējtiesas ieskatā minētais liecina par labu interpretācijai, saskaņā ar kuru diplomātiskā pase nav uzturēšanās atļauja Dublinas regulas izpratnē.

Secinājumi

- 19 Iesniedzējtiesas ieskatā atbilde uz šo jautājumu nav viennozīmīga. Atbildi nevar tieši secināt no attiecīgās Dublinas regulas tiesību normas, regulas sistēmas un piemērojamām starptautisko tiesību normām. Tāpat nav konstatējama Tiesas judikatūra par Dublinas regulu, kas šajā ziņā viestu skaidrību. Turklāt dalībvalstīs acīmredzot pastāv atšķirīga prakse.
- 20 Lai gan iesniedzējtiesa pauž viedokli, ka šajā lietā nav konstatējama dalībvalsts X iestāžu atļauja un līdz ar to uzturēšanās atļauja, tās ieskatā, ņemot vērā Dublinas regulas mērķus un principus, nav izslēgta atšķirīga interpretācija.

DARBBA VERSIJA